

Az internet végét hozza az új szerzői jogi irányelv?

A netsemlegességgel kapcsolatos tavaly év végi Egyesült Államokbeli fejleményekhez és felhördüléshez hasonló reakciókat váltott ki a szerzői jogi irányelv (pontosabban a Digitális Egységes Piac Szerzői Jogáról szóló Európai Parlamenti és Tanácsi Irányelv tervezete) illetve annak bizonyos konkrét rendelkezései.

Bár a javaslat szövege több mint másfél éve ismert, az utóbbi hetekre ivódott be a politikai, közéleti és jogtudományi tárgyú cikkek szintjéről olyannyira a nemzetközi online a közbeszédbe – illetve annak kettő kiemelt érdeklődésre számot tartó cikke –, hogy mostanra meme-ek egész sora született a téma kapcsán, ami feltételezhetően jó indikátora annak, hogy egy kérdést egy szélesebb, nem csak szakmai szempontból érdekelt közeg érez relevánsnak. A téma különös aktualitását az adja, hogy 2018. július 5. napján kerül az Európai Parlament plénuma elé a tervezet.

Az irányelv számos pontja tarthat érdeklődésre számot (így például a szerzőket a művük nem várt mértékű felfutása esetére védő rendelkezések rögzítése vagy az online sajtótermékek kiadóinak biztosított kiegészítő jellegű oltalom is újítók uniós szinten), elsősorban azt látjuk fontosnak szemügyre venni, hogy mit is rejt a sokat emlegetett – és szidott – 13. cikk, aminek eredményeként a mai internet lavinaszerű megváltozását is vizionálják egyesek.

Az említett rendelkezés a gyakorlatban talán legfontosabb – de mindenképpen legtöbbet emlegetett – várható következménye, hogy az olyan platformok üzemeltetői, amelyek lehetővé teszik, hogy felhasználók rajtuk keresztül tegyenek közzé tartalmat, kötelesek biztosítani olyan folyamatok, illetve rendszerek meglétét, amik végső soron megakadályozzák a szerzői jogot sértő tartalmak elérhetőségét a platformjaikon. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ezek a platformok előzetesen (megelőző célzattal), mielőtt azok a közzététele megtörténne kötelesek valamilyen ellenőrzésnek alávetni a tartalmakat és megakadályozva a jogsértés bekövetkeztét. Az e cikkben megjelenő elvárásnak a feltételezhető előképe a Youtube által jó pár éve alkalmazott Content ID, ami a feltöltött videókat vizsgálja szerzői jogi jogsértések után kutatva. Ez a rendszer több alkalommal vizsgázott jobb-rosszabb módon, sok szempontból rendkívül szofisztikáltnak és hatékornak tekinthető, azonban bevallottan és nyilvánvalóan nem tud figyelembe venni például olyan – a hús-vér nézők számára ideális esetben magától értetődő – különbségeket, mint ami a plágium és a paródia vagy oktatási-ismeretterjesztési célú felhasználás között húzódik. Ezen túl az ilyen megoldások egyik nagyon egyértelmű sajátossága az, hogyha 100 %-os hatékonyságot megközelítően megvalósíthatók, akkor rendkívül drágák.

A gyakran online népművészetként értelmezett meme-k (elsődlegesen azok kép, illetve hang formájában megjelenő, leggyakoribb variánsai) pedig állatorvosi lovai lehetnek a fent említett rendelkezésnek. Mivel az ilyen tartalmak jellemzően az alapul szolgáló művek esetleges szerzői jogi védettségét figyelmen kívül hagyva, azokat sok esetben teljesen átértelmezve születnek, könnyen fennakadhatnak egy szerzői jogi szűrőn (függetlenül attól, hogy a konkrét esetben a tényleges jogsértést követett-e el a létrehozó). Mivel a felhasználók által előállított tartalom igen jelentős részben ehhez hasonló jellegű (elég csak a közkezdvelt film és videójáték kritikákra gondolni, amelyek tartalmaznak részletek a vizsgált műből), ez az online tartalomszolgáltatás és szórakoztatóipar szempontjából is kiemelt kérdés lehet.

Kérdéses, hogy a tartalmak közzétételének mostanra kialakult rendszere és folyamatai miként változnak meg azoknak a lépéseknek a következményeiként, amelyek megtételére az egyes platformok kényszerülnek.